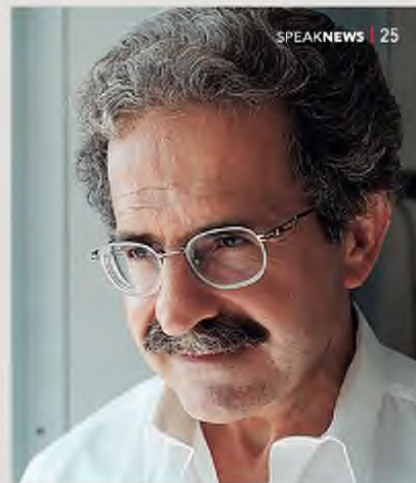

Τεύχος #33 / ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2022

Μίμης Ανδρουλάκης Η γραφή είναι καθαρτήριο, αλλά και μια απώλεια

Συνέντευξη: Τάσος Ρέτζιος

Ο Μίμης Ανδρουλάκης, στο τελευταίο του βιβλίο, αναζήτησε τον εαυτό του από τη γενέθλια μέρα του κι έφτασε μέχρι την πτώση της δικτατορίας. Το «Πριν σβήσουν τα φώτα» (εκδόσεις Πατάκη), είναι μια αυτοβιογραφία που απλώνεται «από μια επαρχιακή Μαγική πόλη σε Αθήνα-Πειραιά της αντίστασης και των παράνομων οργανώσεων». Δίνει στίγμα ολόκληρων δεκαετιών, αλλά και τις τόσο υπέροχες διαδρομές ενός ανθρώπου που ποτέ δεν φοβήθηκε να τολμήσει...

Αυτοβιογραφία, λέτε κ. Ανδρουλάκη, αλλά εσείς συνεχώς επαναγράφεστε...

Ε, εδώ είναι μια διαφορετικού τύπου αυτοβιογραφία, είναι ένα βιβλίο στο οποίο ακούγονται αυτοί που δεν πήραν ποτέ το λόγο, στο οποίο υπάρχουν άνθρωποι και αρώματα από την ιδιαίτερη πατρίδα μου, από τη γενέθλια μέρα μου μέχρι τα νεότερα χρόνια. Σταματάει την τελευταία μέρα της δικτατορίας, πάει όμως πολύ πίσω... Κοιτάζοντας τις ρίζες μου, τον εαυτό μου, το σόι μου, διηγούμαι και την ιστορία της Κρήτης, τις μετακινήσεις, τις επαναστάσεις... Επομένως είναι κάτι διαφορετικό... Και κυρίως, βέβαια, τις δεκαετίες του 50, 60, 70, μέσα από εικόνες, είναι μια πινακοθήκη με πορτρέτα, με σκηνές, με γεγονότα, με ευτράπελα...

Μοιάζει σαν να εκπληρώνετε ένα οφειλόμενο χρέος...

Ναι έτσι είναι και χρέος ειδικά ανθρώπων που διασταυρώνονται οι ιστορίες τους... Οι ζωές τσαγκάρηδων όπως ο πατέρας μου, ψαράδων, βοσκών, μαραγκών διασταυρώνονται με μυστικά μεγάλων προσωπικοτήτων. Διότι είμαι από μια πόλη όπου σε λίγα χρόνια, από εκεί όπου ήταν μια έρημη και απομονωμένη επαρχιακή πόλη, μετατράπηκε σε Σεν Τροπέ της Αν Μεσογείου, ο Άγιος Νικόλαος που είναι η νεώτερη πρωτεύουσα νομού της Ελλάδας.

Αυτά που γράφετε, οι αποκαλύψεις σας γύρω από το Πολυτεχνείο και την Πανσπουδαστική Νο8 συζητήθηκαν αρκετά...

Εντάξει, εγώ δεν το επικεντρώνω εκεί, εν πάση περιπτώσει είναι ένα τραύμα που όμως ανήκει στην ιστορία, δεν ανήκει στην τρέχουσα πολιτική συζήτηση, ανήκει στην ψυχανάλυση, όχι στην πολιτική. Δίνω ένα στίγμα αυτού του παράλογου συμβάντος, που δεν αλλάζει όμως τον αγώνα...

Υπάρχει ακόμα το μυθοποιητικό στοιχείο του Πολυτεχνείου...

Μα δεν χρειάζεται να το απομυθοποιησετε, το Πολυτεχνείο δέχεται τόσες ύπουλες επιθέσεις από πολλές πλευρές που πρέπει να υπερασπίσουμε τον βαθύτερο πυρήνα του. Είναι λαϊκή εξέγερση που έσωσε την τιμή του ελληνικού λαού.

Τελικά για ποιους γράφτηκε αυτό το βιβλίο;

Με ενδιαφέρει να μιλήσω για αυτούς που δεν μίλησαν ποτέ κι αυτοί είναι οι απλοί πρωταγωνιστές του 50, 60, 70, το αντάρτικο, ο Εμφύλιος και όλα αυτά τα συγκλονιστικά γεγονότα που τα δίνω με τις ιστορίες των ανθρώπων. Πχ όταν θέλω να μιλήσω για την αντίσταση στον τόπο μου έχω μια συνομιλία με τον Πάτρικ Λι Φέρμιορ. Αν θέλω να δω τους μάρτυρες της κομμουνιστικής Αριστεράς στον τόπο μου έχω τη συγκλονιστική ιστορία του Μιλτιάδη Πορφυρογέννη, που -δεν ξέρω πόσο τον ξέρουν- ήταν ηγετικό στέλεχος του ΚΚΕ, υπουργός στην κυβέρνηση του Κάρου, μια μεγάλη προσωπικότητα όπου συναντιέται με έναν προσδετικό φιλελεύθερο στον τόπο μας, τον Ρούσο Κούνδουρο και δημιουργείται η πρώτη εαμική αντίσταση την Ελλάδα, πριμ ιδρύθει το ΕΑΜ, ιδρύθηκε η ΕΜΑ, η Εθνική Μονάδα Αντίστασης. Ο Ρούσσος, από τη μεγάλη οικογένεια των Κούνδουρων εκ Σφακίων, εκτελέστηκε στην Αγία των Χανίων από τους Γερμανούς. Πρώτη φορά φέρνω

στο φως τους υπαίτιους! Έχει το βιβλίο μυστικά του γενέθλιου τόπου, πολύ σκληρά, παρ' όλα αυτά όλα με τρυφερότητα.

Μέσα στο βιβλίο έχω μοναδικές στιγμές της Μελίνας Μερκούρη στο σπίτι της μάνας μου. Ενώ στάζει και βρέχει, είναι χιμαμάτιο, η μάνα μου ράβει τα φορέματα της Μελίνας για το Ο Χριστός Ξανασταυρώνεται που γυρίστηκε στον τόπο μας - από εκεί είναι και το εξώφυλλο του βιβλίου: δείχνει μια αντιπροσωπευτική γυναίκα που θηλάζει, πάει ο φωτογράφος της ταινίας ο Παπαδήμας να την αφινιδιάσει να την βγάλει φωτογραφία, αυτή κρύβει το στήθος και το μωρό της, αλλά γελάει με μια ντροπή και μια αμαρτία ταυτόχρονα. Έχω το Μίκη, τον Μάνο, την Κάλλας, την Παπά, τον Ντίσνι, αυτά που συμβαίνουν στον τόπο μου σε μια εποχή αθωότητας.

Είμαστε ένα παζλ από τις συναντήσεις μας με ανθρώπους που μας επηρέασαν;

Ασφαλώς! Όταν θυμάσαι τη ζωή σου αυτόματα θα αρχίσεις να γράφεις την ρίζα σου, την ιστορία σου, τα πρόσωπα που σε επηρέασαν. Και σε μένα δεν είναι τόσο τα μεγάλα ονόματα που γνώρισα στο τσαγκαράδικο του πατέρα μου. Πιο πολύ με επηρέασαν οι ψαράδες, οι γεωργοί, οι αγρότες, οι λυράρηδες. Το ίδιο συμβαίνει και μ' αυτούς που το διάβασαν

Όσο μεγαλώνουμε τόσο επιστρέφουμε στις πίσω μας σελίδες

Η γραφή είναι καθαρτήριο, αλλά και μια απώλεια. Φέρνοντας στο φως ό,τι έδινε νόημα στην ύπαρξη μου, τα τιμαλάφη μου, είναι σαν να κάνω ένα χέρι, ένα πόδι, ανήκει πια και σε άλλους και αδειάζω. Το ερώτημα είναι αν αυτό το άδειασμα το εσωτερικό δημιουργεί ένα χώρο να υποδεχτώ νέα πράγματα ή έχω κλείσει; Αυτό το ερώτημα το έχει κανείς - δεν ξέρω, θα το δείξει ο επόμενος τόμος, ακολουθεί η μεταπολίτευση.

Παίζει παικνίδια η μνήμη; Περιγράψατε καθόλου γεγονότα όπως τα αισθανθήκατε και όχι όπως πραγματικά ήταν;

Η μνήμη κάνει συνθέσεις. Αυτό το βιβλίο γράφτηκε στην πρωινή συνομιλία με τον εαυτό μου. Αφού μεγαλώνουμε ξυπνάμε λίγο νωρίτερα, κάνουμε μια νοερή συνομιλία με τον εαυτό μας, ο οποίος είναι αδιώπητος ελεγκτής. Αυτές τις αναμνήσεις και τις εμπειρίες τις υπέβαλα στη βάση εκατοντάδων συνεντεύξεων. Άλλωστε αυτά που γράφω τα έχω μνημκασεί και δεν έχω ζώνες αυθαίρετης απομνημόνευσης. ■